

Wijs { naar de wet

Bijsluiter

Doe Het Zelf pakket van Wijs naar de wet

Wat geweldig dat je de Doe Het Zelf pakket van Dialoog & Ethiek hebt besteld. Misschien voelt het net alsof je een maaltijd box uitpakt en benieuwd bent welke recepten erin zitten.

Natuurlijk wil je gelijk aan de slag met die recepten, maar voordat je begint: lees eerst deze bijsluiter.

In het Doe Het Zelf pakket van Wijs naar de wet vind je werkvormen die je kunt inzetten in je organisatie tijdens of na het evenement Wijs naar Wet van 23 maart 2023. Wijs naar wet is georganiseerd door het Rijksbrede programma Dialoog en Ethiek om de collega's te informeren, enthousiasmeren en te leren over werken aan een rechtvaardige overheid.

Dialoog en ethische reflectie

Het programma Dialoog & Ethiek werkt aan een open en veilige gesprekscultuur waar dialoog en ethische reflectie normale praktijk is. Dialoog voeren en ethische reflectie in je organisatie brengen is een behoorlijke klus. Vanuit het programma Dialoog en Ethiek komen we op veel plaatsen in het Rijk en zien we dat er overal hard wordt gewerkt, met ongelooflijk veel energie en soms zelfs op (of over) het randje van uitputting! Door die enorme toewijding is er vaak weinig tijd om terug te kijken en te onderzoeken of het werk nu wel goed is. Of juist, rechtvaardig, rechtstatelijk, binnen de wet, met menselijke maat, kwalitatief goed...

Maar daar gaat het wel om: het is cruciaal om te onderzoeken of we het goed doen. En reflecteren kost gewoon tijd. Het kost tijd om je inbreng goed te formuleren en om ieders perspectief goed te kunnen horen en dan kost het ook nog tijd om wat je hebt geleerd constructief te verwerken in de dagelijkse praktijk. Bovendien zijn er dialogische vaardigheden voor nodig, dus: kunnen luisteren, kunnen onderzoeken, kunnen vertellen wat je ziet, denkt, voelt en nieuwsgierig zijn hoe anderen zien denken en voelen.

Door met elkaar tijd te maken om te reflecteren en in dialogen te onderzoeken welke perspectieven er zijn worden we een betere overheid. Daar zijn we van overtuigd. De laatste decennia zijn we zo ontzettend bezig geweest met resultaat, efficiency en doelmatigheid dat de burger uit het zicht is geraakt, en we ook onze eigen menselijkheid als ambtenaar uit het oog zijn verloren. We moeten ons meer bewust worden van de publieke waarde die we maken, maar hebben we daarvoor onze eigen waarden wel voldoende in beeld? Wat is de juiste maat als je maatregelen voorstelt? Is het rechtvaardig, hoe de burger wordt behandeld in het werk wat je doet? Is het verstandig om het schijnbaar lumineuze idee van de Kamer zonder meer uit te voeren? Nooit vragen met één antwoord, en juist daarom gaan we met elkaar in gesprek.

Maar goed, voordat we van de bijsluiter een pleidooi voor de dialoog gaan maken, nu dan de vraag welke vorm kies je voor welk soort gesprek.

Wel of geen gespreksleider?

In dit pakket zijn oefeningen opgenomen die goed te doen zijn, ook als je niet bent getraind voor het begeleiden van gesprekken.

Wat we je wel op het hart willen drukken is bij een echt goed, verdiepend gesprek zoals een moreel beraad, een ethische reflectie, een socratisch gesprek etc. een getrainde gespreksleider noodzakelijk is. Dat maakt in de kwaliteit van het gesprek namelijk ontzettend uit.

Maar dat wil niet zeggen dat je niet zelf aan de slag kan met dialoog en ethische reflectie.

In twee stappen naar de passende werkvorm

1. Allereerst: wat wil je eigenlijk? Stel die vraag aan jezelf of aan de groep die in gesprek wil. Waarover wil je het hebben? Waarom zitten we bij elkaar?
2. En daarbij hoort de vraag: met welke intentie gaan we dit gesprek voeren?
Aan de hand van die vragen kom je tot een werkvorm.
Bijvoorbeeld:
  - We willen onderzoeken hoe we over een thema (bijv. racisme, geduld, inclusiviteit) denken → kies dan de Cirkeldialoog of Denkonderzoek naar een Begrip
  - We willen met elkaar reflecteren op wat Paul van Tongeren, Minister Hanke Bruins Slot en Reinier van Zutphen hebben verteld → kies dan Samen Luisteren
  - We willen dit gesprek als een onderzoek naar waarden en ethiek → kies dan Ethische Perspectieven en Reflectieoefening naar Waarden
  - We willen oefenen met het onderzoeken van ervaringen → kies dan een Socratische Snack.

We hebben in de box een aantal werkvormen gestopt die redelijk makkelijk uit te voeren zijn. En het is heel fijn om een gespreksleider te hebben bij je sessie, zodat iedere deelnemer de handen vrij heeft om te reflecteren. Deze gespreksleider hoeft niet getraind te zijn in de dialogische, socratische technieken.

- Gespreksleider handig bij: Denkonderzoek naar een Begrip, Samen Luisteren en Ethische Perspectieven.
- Een timekeeper handig bij: Cirkeldialoog, Socratische Snack, Reflectie oefening naar Waarden.
- Digitaal te doen: Socratische Snack, Reflectie oefening naar Waarden, Denkonderzoek naar een Begrip

Veel plezier met het uitproberen van een gesprek of oefening!